

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 114/09

Luksemburg, 23 grudnia 2009 r.

Wyrok w sprawie C-403/09 PPU
Jasna Detiček / Maurizio Sgueglia

Sąd państwa członkowskiego, na którego terytorium znajduje się dziecko, nie może tymczasowo przyznać jednemu z rodziców pieczy nad tym dzieckiem, gdy sąd innego państwa członkowskiego, właściwy co do istoty sprawy, powierzył już sprawowanie tej pieczy drugiemu z rodziców

Stwierdzenie istnienia sytuacji niecierpiącej zwłoki w tym przypadku byłoby sprzeczne z zasadą wzajemnego uznawania orzeczeń wydanych przez państwa członkowskie, a także z celem prawodawcy polegającym na zapobieganiu bezprawnemu zabieraniu lub zatrzymywaniu dzieci w innych państwach członkowskich

Rozporządzenie wspólnotowe dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej¹ przewiduje, że sąd państwa członkowskiego może w tych sprawach i w przypadkach niecierpiących zwłoki zarządzać środki tymczasowe, włącznie ze środkami zabezpieczającymi, w odniesieniu do osób lub mienia znajdujących się na terytorium tego państwa, nawet jeśli rozpoznanie co do istoty należy do właściwości sądu innego państwa członkowskiego.

Jasna Detiček, obywatelka Słowenii, oraz Maurizio Sgueglia, obywatel Włoch, rozwodzący się małżonkowie, mieszkali przez 25 lat we Włoszech. W dniu 25 lipca 2007 r. sąd właściwy w Tivoli (Włochy), do którego małżonkowie wnieśli sprawę o rozwód – dotyczącą także pieczy nad ich córką Antonellą, urodzoną w 1997 r. – powierzył tymczasowo wyłączną pieczę nad córką M. Sgueglii i zarządził jej tymczasowe umieszczenie w jednej z placówek w Rzymie. Tego samego dnia J. Detiček wraz z córką opuściła Włochy, aby udać się do Słowenii, gdzie obecnie zamieszkuje.

Orzeczeniem sądu słoweńskiego została stwierdzona wykonalność postanowienia sądu w Tivoli na terytorium Republiki Słowenii. Na podstawie tego orzeczenia zostało wszczęte postępowanie wykonawcze w sprawie wydania dziecka jego ojcu i umieszczenia w placówce.

Następnie, powołując się na zmianę okoliczności i interes dziecka, sąd słoweński, do którego zwróciła się J. Detiček, powierzył jej tymczasową pieczę nad Antonellą. W tym względzie uznał, że Antonella zintegrowała się w swoim środowisku społecznym w Słowenii. Powrót do Włoch wraz z przymusowym umieszczeniem w placówce byłby sprzeczny z jej dobrem, gdyż spowodowałoby to nieodwracalny uraz fizyczny i psychiczny. Ponadto zdaniem tego sądu podczas postępowania sądowego prowadzonego w Słowenii Antonella wyraziła życzenie pozostania u swojej matki.

Višje Sodišče v Mariboru (sąd odwoławczy w Mariborze) (Słowenia), do którego odwołał się M. Sgueglia, zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy sąd państwa członkowskiego, na którego terytorium znajduje się dziecko, może zarządzić środek tymczasowy polegający na przyznaniu jednemu z rodziców pieczy nad dzieckiem, gdy sąd innego państwa członkowskiego wydał już orzeczenie powierzające tymczasowo sprawowanie pieczy nad tym dzieckiem drugiemu z rodziców, przy czym została stwierdzona wykonalność tego orzeczenia na terytorium pierwszego państwa członkowskiego.

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. L 338, s. 1).

Na wstępie Trybunał przypominał, że sądy państwa członkowskiego, w którym znajduje się dziecko, są uprawnione do zarządzania środkami tymczasowymi – włącznie ze środkami zabezpieczającymi – przewidzianych prawem tego państwa wyłącznie z zastrzeżeniem łącznego spełnienia trzech następujących przesłanek: odpowiednie środki muszą być stosowane w przypadkach niecierpiących zwłoki, zostać ustanowione wobec osób lub mienia znajdujących się w państwie członkowskim, w którym mają siedzibę te sądy, oraz mieć charakter tymczasowy. Z tego względu niespełnienie jednej z tych trzech przesłanek skutkuje tym, że zamierzony środek nie może być objęty wyjątkiem od systemu jurysdykcyjnego przewidzianego w prawie UE.

Pojęcie przypadku niecierpiącego zwłoki zawarte w odpowiednim przepisie² rozporządzenia odnosi się jednocześnie do sytuacji, w której znajduje się dziecko, i praktycznej niemożności przedstawienia wniosku dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej sądowi właściwemu co do istoty sprawy.

Trybunał zauważył, że okoliczności niniejszej sprawy nie pozwalają na stwierdzenie istnienia takiego przypadku niecierpiącego zwłoki.

Po pierwsze, stwierdzenie istnienia sytuacji niecierpiącej zwłoki w przypadku takim jak rozpatrywany w niniejszej sprawie byłoby sprzeczne z zasadą wzajemnego uznawania orzeczeń wydanych w państwach członkowskich, która to zasada opiera się z kolei na zasadzie wzajemnego zaufania pomiędzy państwami członkowskimi. Gdyby bowiem zmiany okoliczności wynikające ze stopniowego procesu – takiego jak integracja dziecka w nowym środowisku – wystarczyły do tego, by sąd niewłaściwy co do istoty sprawy był uprawniony do zarządzenia środka tymczasowego mającego na celu zmianę środka w przedmiocie odpowiedzialności rodzicielskiej zastosowanego przez sąd właściwy co do istoty sprawy, ewentualna przewlekłość postępowania wykonawczego w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie, mogłaby się przyczynić do powstania warunków umożliwiających pierwszemu sądowi przeszkodzenie w wykonaniu orzeczenia, którego wykonalność została stwierdzona. Taka wykładnia podważyłaby zasady, na których opiera się to rozporządzenie.

Po drugie, w niniejszym przypadku zmiana sytuacji dziecka wynika z bezprawnego zabrania w rozumieniu rozporządzenia. Stwierdzenie istnienia sytuacji niecierpiącej zwłoki w takim przypadku byłoby sprzeczne z celem prawodawcy polegającym na zapobieganiu bezprawnemu zabieraniu lub zatrzymywaniu dzieci w innych państwach członkowskich. Uznanie bowiem możliwości zastosowania środka skutkującego zmianą odpowiedzialności rodzicielskiej sprowadzałoby się, poprzez utrwalenie sytuacji faktycznej wynikającej z bezprawnego postępowania, do wzmocnienia pozycji rodzica odpowiedzialnego za bezprawne zabranie.

Trybunał zauważył ponadto, że środki tymczasowe muszą zostać zastosowane wobec osób obecnych w państwie członkowskim, w którym mają siedzibę sądy właściwe w przedmiocie zarządzania takich środków. W szczególności środek tymczasowy w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, mający na celu zmianę pieczy nad dzieckiem, nie jest stosowany wyłącznie wobec samego dziecka, ale również wobec rodzica, któremu piecza nad dzieckiem jest właśnie powierzana, a także wobec drugiego z rodziców, którego w wyniku zarządzenia takiego środka pozbawiono sprawowania tej pieczy. W niniejszym przypadku bezsporne jest, że ojciec zamieszkuje w innym państwie członkowskim i nic nie wskazuje, aby był obecny w państwie członkowskim, którego sąd uznał się za właściwy.

Trybunał wreszcie zauważył, że jedno z podstawowych praw dziecka to określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej prawo do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, którego poszanowanie łączy się niezaprzeczalnie z wyższym interesem każdego dziecka. W tym względzie Trybunał stwierdził, że bezprawne zabranie dziecka w następstwie decyzji podjętej jednostronnie przez jedno z rodziców najczęściej pozbawia dziecko możliwości utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z drugim z rodziców. W tym kontekście Trybunał uznał, że środek stanowiący przeszkodę w utrzymywaniu stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców

² Artykuł 20 ust. 1.

może być uzasadniony tylko innym interesem dziecka takiej wagi, że przeważa on nad interesem wynikającym ze wspomnianego prawa podstawowego. **Jednakże wyważoną i rozsądną ocenę wszystkich istniejących interesów, która powinna opierać się na obiektywnych względach dotyczących samej osoby dziecka i jego środowiska społecznego, należy co do zasady przeprowadzić w ramach postępowania przed sądem właściwym co do istoty sprawy.**

Trybunał stwierdził w rezultacie, że **prawo Unii Europejskiej nie zezwala sądowni państwa członkowskiego na zastosowanie środka tymczasowego w sprawie dotyczącej odpowiedzialności rodzicielskiej polegającego na przyznaniu jednemu z rodziców pieczy nad dzieckiem, które znajduje się na terytorium tego państwa, gdy sąd innego państwa członkowskiego, właściwy do rozpoznania istoty sporu dotyczącego pieczy nad dzieckiem, wydał już orzeczenie powierzające tymczasowo sprawowanie pieczy nad tym dzieckiem drugiemu z rodziców, przy czym została stwierdzona wykonalność tego orzeczenia na terytorium pierwszego państwa członkowskiego.**

PRZYPOMNIENIE: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106